

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ІННОВАЦІЙНОЇ
ОСВІТИ
КАФЕДРА АНАЛІТИЧНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ**

ПОГОДЖЕНО

Т.в.о. завідувача кафедри
аналітичної економіки
та менеджменту

Наталія ПРОТОПОПОВА

(підпис)

09.12 2021

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
полковник поліції

Андрій ФОМЕНКО

(підпис)

24.12 2021

**ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО КОМПЛЕКСНОГО ЕКЗАМЕНУ**

з дисциплін:

**«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА», «ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОГО
АНАЛІЗУ», «ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА»**

Освітній ступінь початковий (короткий цикл)

Спеціальність 051 Економіка

Освітня програма «Економіка» від 16 липня 2021 р. № 607
(назва, дата і № наказу про затвердження ОП)

СХВАЛЕНО

на засіданні Науково-методичної
ради університету
(протокол від 23.12. 2021 р. № 4)

**Дніпро
2021**

Програма та методичні матеріали до комплексного екзамену з дисциплін «Економіка підприємства», «Основи економічного аналізу», «Планування діяльності підприємства» для здобувачів початкового освітнього (короткий цикл) рівня спеціальності 051 «Економіка» денної форми навчання / Укладачі: Верхоглядова Н. І., Оскома О. В., Протопопова Н. А. - Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2021. - 32 с.

РОЗРОБНИКИ:

Наталя ВЕРХОГЛЯДОВА, завідувач кафедри аналітичної економіки та менеджменту, доктор економічних наук, професор

Олена ОСКОМА – к.е.н., доцент, доцент кафедри аналітичної економіки та менеджменту

Наталія ПРОТОПОПОВА. – старший викладач кафедри аналітичної економіки та менеджменту

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Павло ФІСУНЕНКО, д.е.н., доцент, декан економічного факультету ПДАБА.

Поліна СОКОЛ, к.е.н, доцент кафедри маркетингу та міжнародного менеджменту Дніпровського національного університету ім. Олеся Гончара.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри аналітичної економіки та менеджменту протокол від 09. 12.2021 № 7

*Рекомендовано до друку Науково-методичною радою
протокол від 23.12.2021 № 4*

*Схвалено Вченою радою університету, рекомендовано для використання в освітньому процесі протягом 3 років. 30.12.2021, протокол № 4
(до 3 років)*

© Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ, 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	5
1. Тематичний зміст дисциплін «Економіка підприємства», «Основи економічного аналізу», «Планування діяльності підприємства»	6
2. Приклад екзаменаційного білету для проведення комплексного екзамену з навчальних дисциплін	16
3. Складання комплексного екзамену у дистанційному режимі	17
4. Критерії оцінювання виконання комплексного завдання	18
5. Перелік теоретичних питань та практичних завдань до екзамену	18
6. Рекомендована література з дисциплін	26
7. Загальні вимоги до складання комплексного екзамену	31

ВСТУП

Атестація здобувачів вищої освіти – випускників за освітнім рівнем молодший бакалавр здійснюється Екзаменаційною комісією після завершення теоретичної та практичної частини навчання за відповідним освітнім рівнем з метою встановлення фактичної відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам освітньо-професійної програми Економіка.

Атестація здійснюється на підставі оцінки рівня загальнопрофесійних і спеціалізовано-професійних компетентностей випускників, передбачених відповідним п'ятим рівнем національної рамки кваліфікацій і освітньо-професійними програмами підготовки фахівців за спеціальністю.

Для проведення атестації випускників за освітнім рівнем молодшого бакалавра створюються Екзаменаційна комісія. Строк повноважень Екзаменаційної комісії становить один календарний рік. Формування, організацію роботи та контроль за діяльністю Екзаменаційної комісії здійснює ректор Університету.

Функціями та завданнями Екзаменаційної комісії є:

- комплексна перевірка й оцінка науково-теоретичної та практичної фахової підготовки студентів-випускників з метою встановлення відповідності їх кваліфікаційного рівня освітньо-професійних програм, навчальним планам і програмам підготовки;
- прийняття рішення про присвоєння випускникам відповідної кваліфікації та видачу диплома (звичайного зразка чи з відзнакою);
- розробка пропозицій щодо поліпшення якості підготовки фахівців з відповідної спеціальності (напрямку підготовки);
- вирішення питань про надання рекомендацій випускникам щодо впровадження та публікації результатів наукових досліджень.

Перелік професійно-орієнтованих дисциплін, з яких формується програма комплексного екзамену зі спеціальності Економіка включає: «Економіка підприємства», «Основи економічного аналізу», «Планування діяльності підприємства».

Оцінювання результатів складання комплексного екзамену зі спеціальності здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в Університеті системою оцінювання знань. Виконання всіх екзаменаційних завдань з комплексного державного екзамену є обов'язковим. Незадовільна оцінка з одного з екзаменаційних завдань є підставою для виставлення незадовільної оцінки за комплексний екзамен зі спеціальності в цілому. Оцінки комплексного екзамену зі спеціальності виставляє кожен член комісії. Підсумкова оцінка комплексного державного екзамену визначається як середня з позитивних оцінок за кожен вид екзаменаційних завдань (якщо інше не визначене програмою державного екзамену).

Методичні матеріали та рекомендації розроблено відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ».

1. ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ ДИСЦИПЛІН «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА», «ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ», «ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА»

«Економіка підприємства»:

ТЕМА 1. ПІДПРИЄМСТВО ЯК ГОСПОДАРЮЮЧИЙ СУБ'ЄКТ

Підприємство як суб'єкт господарювання, його місце в системі ринкових відносин. Підприємство як суб'єкт та об'єкт ринкових відносин. Організаційно-економічні умови функціонування підприємств. Поняття економічного суверенітету, самоокупності та самофінансування.

Зовнішнє середовище функціонування підприємства, його характеристика. Ринок та його інфраструктура: торговельно-посередницька, виробнича, фінансово-кредитна, інформаційно-інноваційна, соціальна та інші. Державний регуляторний механізм діяльності підприємства, Пряме державне регулювання діяльності підприємства, економічні важелі регулювання.

Види підприємства та їх класифікація. Економічні особливості різних видів підприємств. Об'єднання підприємств.

Напрями та види діяльності підприємства, права в питаннях планування та розвитку, залучення та використання ресурсів, розпорядження прибутком.

ТЕМА 2. ОСНОВНІ ТА ОБОРОТНІ ФОНДИ ПІДПРИЄМСТВА

Поняття і значення техніко-технологічної бази виробництва. Складники техніко-технологічної бази, найефективніші способи її формування на підприємстві. Особливості формування виробничої бази на підприємствах різних галузей.

Визначення оборотних фондів та оборотних засобів виробництва. Класифікація оборотних фондів. Виробничі запаси, незавершене виробництво, витрати майбутніх періодів. Готова продукція на складах підприємства. Готова продукція, яка відвантажується або знаходиться в дорозі. Грошові кошти на розрахунковому та інших рахунках. Грошові кошти у незавершених розрахунках. Готівка в касі.

ТЕМА 3. ВИРОБНИЧА ПОТУЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА. ФОНД РОБОЧОГО ЧАСУ

Поняття виробничої потужності підприємства, його структурних підрозділів, окремих ланок, основного виду обладнання. Інформаційна база та послідовність розрахунку виробничої потужності підприємства. Фонд часу роботи обладнання та методика його визначення. Системи і методи визначення потужності підприємства. Специфіка розрахунку виробничої потужності у різних галузях економіки. Динамічні показники виробничої потужності. Баланс виробничої потужності підприємства. Взаємозв'язок виробничої потужності та пропускної спроможності підприємства. Фактори, що впливають на ефективність використання виробничої потужності. їх класифікація і характеристика. Резерви зростання виробничої потужності підприємства.

ТЕМА 4. КАДРИ ПІДПРИЄМСТВА

Поняття персоналу в контексті економічних понять трудових ресурсів, кадрів, трудового потенціалу та ін. Категорії персоналу підприємства (керівники, спеціалісти, службовці, робітники). Поділ персоналу за професіями і кваліфікацією. Відокремлення й характеристика робітників за рівнем кваліфікації. Особливості структури персоналу різних підприємств та організації різних типів, розмірів і форм власності. Тенденції динаміки структури персоналу в окремих сферах діяльності.

Чинники, що потребують урахування у процесі розрахунків необхідної чисельності персоналу підприємства. Визначення чисельності працівників управління, спеціалістів і службовців для підприємств різних розмірів, сфер діяльності та форм власності. Розрахунки чисельності окремих категорій робітників виробничих підприємств. Обґрунтування раціональної структури персоналу підприємств різних типів та інфраструктурних організацій.

ТЕМА 5. ПРОДУКТИВНІСТЬ, ПРИБУТОК, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ І СОБІВАРТІСТЬ

Показники продуктивності, прибутку, рентабельності та собівартості продукції та порядок їх обчислення. Поняття калькулювання продукції підприємства. Вибір калькуляційних одиниць. Калькулювання повних витрат на виробництво продукції та послуг. Методи калькулювання собівартості. Управління поточними витратами за системою «директ-костингу», сфера застосування, можливості використання, порядок обчислення витрат при одній багатоступеневому розподілі маржинального (граничного) доходу. Особливості калькулювання собівартості продукції на підприємствах окремих галузей. Методичні інструменти аналізу поточних витрат підприємства. Зміст і механізм дій виробничого лівериджу. Фактори, що впливають на формування поточних витрат підприємства. Шляхи раціоналізації складу витрат підприємства.

Методи планування поточних витрат підприємства. Кошторис витрат виробництва: поняття, склад та методика складання. Резерви раціоналізації поточних витрат підприємства

ТЕМА 6. ЦІНОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА

Товар та його характеристика. Товарна політика підприємства. Товари промислового призначення і товари народного споживання. Торгові марки і товарні знаки. Політика «брендування» продукції. Вплив торгової марки на просування продукції на ринку. Дизайн та упаковка товару. Маркування продукції. Сертифікація продукції підприємства. Добровільна та обов'язкова сертифікація. Поняття, роль і функції ціни в ринковій економіці. Види цін та сфери їх застосування. Методи встановлення ціни: собівартість плюс прибуток; забезпечення фіксованої величини прибутку; за рівнем поточних цін (конкуренції); за рівнем попиту тощо. Система знижок і доплат до ціни.

Державне регулювання ціноутворення. Шляхи вдосконалення ціноутворення на продукцію (послуги) в Україні.

ТЕМА 7. ПРОДУКЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА

Загальна характеристика, систематизація та методи вимірювання продукції, що виробляє та реалізує підприємство. Поняття «номенклатура та асортимент продукції, що виробляється», «товарна», «валова», «чиста», «реалізована продукція», «валовий оборот підприємства».

Товарна політика підприємства і механізм її здійснення. Життєвий цикл товару та його значення для розробки товарної політики підприємства. Формування асортименту товарів та управління ним. Розробка товарної марки та здійснення її правової охорони

ТЕМА 8. ІНВЕСТИЦІЇ

Сутність, характеристика інвестицій як найважливішого фінансового ресурсу для створення, функціонування й розвитку суб'єктів господарювання. Функціонально-елементний склад інвестицій підприємства. Внутрішні й зовнішні джерела інвестування. Прямі та портфельні іноземні інвестиції. Різновиди і структура реальних (виробничих) інвестицій.

Розрахунки обсягу потрібних виробничих інвестицій з урахуванням економічної ситуації на ринку і підприємстві (істотне зростання або зменшення попиту на продукцію фірми, урівноваження попиту й пропонування). Обґрунтування джерел фінансування та обчислення необхідного обсягу капітальних вкладень відповідно до можливих варіантів економічної ситуації на ринку і підприємстві.

Залучення інвестицій у підприємницьку діяльність. Цінні папери: види, порядок їх випуску й обігу. Державне регулювання й тенденції ринку цінних паперів в Україні.

Характеристика інвестиційного проекту. Форма здійснення й необхідний обсяг інвестицій для практичної реалізації проекту. Проектно-кошторисна документація. Ефективність інвестиційного проекту.

Показники економічної ефективності виробничих інвестицій. Дисконтування. Чиста приведена вартість. Ставка дисконту. Методи оцінки інвестиційних проектів (статистичні та динамічні).

Економічний ефект. Величина економічного ефекту. Результати технічних нововведень.

Механізм порівняння і вибору найкращого з можливих варіантів технічних нововведень.

ТЕМА 9. ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Поняття, змістова характеристика та окремі види інноваційних процесів (новинок, нововведень). Локальні й глобальні новинки (нововведення). Взаємозв'язок між окремими видами інноваційних процесів. Вплив нововведень на будь-яку господарську (підприємницьку) діяльність.

Сутнісне тлумачення науково-технічного прогресу (НТП). Еволюційні й

революційні форми НТП. Загальні й пріоритетні напрямки НТП.

Організаційний прогрес (ОП) як узагальнюючий фактор використання організаційних, економічних, соціальних та юридичних нововведень. Загальносистемний і внутрішньосуб'єктний напрямки ОП. Об'єкти ОП: організація виробництва й праці, окремі елементи економічного механізму господарювання (підприємства), соціальні та правові відносини. Основні тенденції ОП.

Автоматизована інформаційна система підприємства поняття та застосування у діяльності господарюючого суб'єкта.

Нововведення. Система нововведень на підприємствах різних галузей. Техніко-технологічні нововведення, управлінські, маркетингові нововведення.

Методика визначення ефективності технічних нововведень. Народногосподарський і внутрішньогосподарський (комерційний) економічний ефект від створення новинок і використання нововведень. Урахування чинника часу при розрахунках ефективності використання технічних нововведень. Чистий прибуток як визначальний показник економічної ефективності технічних новинок (нововведень). Особливості оцінки ефективності організаційних нововведень.

ТЕМА 10. ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Планування як функція управління, його принципи і методи. Система планів підприємства, їх взаємозв'язок та порядок розробки. Стратегічне планування на підприємстві. Бізнес-планування, його характеристика. Виробнича програма підприємства, її розроблення та обґрунтування.

ТЕМА 11. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА

Організаційні типи виробництва, їх характеристика. Поняття і класифікація методів організації виробничого процесу. Поняття виробничого циклу, його структура. Принципи організації виробничого процесу. Методи організації" виробництва. Організація виробничого процесу в часі.

ТЕМА 12. ВИТРАТИ ПІДПРИЄМСТВА НА ВИРОБНИЦТВО І РЕАЛІЗАЦІЮ ПРОДУКЦІЇ

Поняття і класифікація витрат. Собівартість продукції, її види і показники. Формування кошторису витрат на виробництво. Калькулювання витрат на виробництво та реалізацію продукції. Джерела, чинники і шляхи зниження собівартості продукції. Планування зниження собівартості продукції. Економічний зміст, функції і види цін. Формування гуртових і роздрібних цін на продукцію. Методи ціноутворення.

ТЕМА 13. ЯКІСТЬ І КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОДУКЦІЇ

Загальна характеристика, систематизація та методи вимірювання продукції, що виробляє та реалізує підприємство. Поняття «номенклатура та

асортимент продукції, що виробляється», «товарна», «валова», «чиста», «реалізована продукція», «валовий оборот підприємства».

Товарна політика підприємства і механізм її здійснення. Життєвий цикл товару та його значення для розробки товарної політики підприємства. Формування асортименту товарів та управління ним. Розробка товарної марки та здійснення її правової охорони

Поняття якості продукції, необхідність та значення її підвищення. Показники і методи оцінки якості продукції. Управління якістю продукції. Стандартизація і сертифікація продукції. Конкурентоспроможність продукції, чинники її забезпечення і методика оцінки. Економічна ефективність і шляхи підвищення якості та конкурентоспроможності продукції.

ТЕМА 14. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Показники продуктивності, прибутку, рентабельності та собівартості продукції та порядок їх обчислення. Поняття калькулювання продукції підприємства. Вибір калькуляційних одиниць. Калькулювання повних витрат на виробництво продукції та послуг. Методи калькулювання собівартості. Управління поточними витратами за системою «директ-костингу», сфера застосування, можливості використання, порядок обчислення витрат при одното багатоступеневому розподілі маржинального (граничного) доходу. Особливості калькулювання собівартості продукції на підприємствах окремих галузей. Методичні інструменти аналізу поточних витрат підприємства. Зміст і механізм дій виробничого лівериджу. Фактори, що впливають на формування поточних витрат підприємства. Шляхи раціоналізації складу витрат підприємства.

Методи планування поточних витрат підприємства. Кошторис витрат виробництва: поняття, склад та методика складання. Резерви раціоналізації поточних витрат підприємства

ТЕМА 15. ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА

Фінансово-економічна безпека підприємства: сутність, мета, елементи і схема організації. Напрямки організації економічної безпеки підприємства за функціональними складовими. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства. Служба безпеки підприємства. Управління безпекою. Управління ризиками господарської діяльності. Суть, мета і види санації підприємства. Причини і симптоми банкрутства підприємства. Процедура порушення справи про банкрутство. Процес ліквідації збанкрутілих підприємств.

ТЕМА 16. САНАЦІЯ І БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВА

Кризова ситуація і банкрутство. Контроль за ознаками банкрутства і його попередження. Санація, реорганізація і ліквідація підприємства.

«Основи економічного аналізу»

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ, ОБ'ЄКТИ, ЗМІСТ І ЗАВДАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Сутність економічного аналізу, його становлення і розвиток. Завдання аналізу, що підпорядковуються його меті. Предмет, об'єкти та суб'єкти фінансового аналізу.

Види аналізу в розрізі класифікаційних ознак. Зовнішній та внутрішній аналіз. Напрямки аналізу: оцінка поточного та перспективного фінансового стану підприємства, темпів розвитку з позиції його фінансового забезпечення; виявлення додаткових джерел коштів і оцінка можливості їхньої мобілізації; прогнозування стану підприємства на ринку капіталів.

Користувачі результатів аналізу.

Методи та прийоми аналізу. Класифікація методів фінансового аналізу.

Організація аналізу та його методичне забезпечення. Інформаційна база аналізу: планова, обліково-звітна та позаоблікова інформація.

Система аналітичних показників, які використовують у фінансовому аналізі для комплексної оцінки діяльності підприємства.

ТЕМА 2. ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ПІДСТАВІ ГОРИЗОНТАЛЬНОГО І ВЕРТИКАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Основні напрямки аналізу фінансового стану підприємства. Бухгалтерський баланс як найважливіша форма фінансової звітності, що відображає стан засобів підприємства та джерел їхнього фінансування у грошовій оцінці, кінцевий результат виробничо-господарської діяльності підприємства на визначену дату.

Характеристика балансу. «Читання балансу» як початковий етап оцінки фінансового стану підприємства. Горизонтальний та вертикальний аналіз.

Поняття активів, капіталу, зобов'язань та валюти балансу. Загальний капітал (майна) як підсумок балансу, що показує загальну суму коштів, якими володіє підприємство (актив), та їхні джерела (пасив).

Основний та оборотний капітал. Перманентний (постійний) та змінний капітал. Власний та позичковий капітал. Аналіз майна підприємства (активів балансу): аналіз складу і структури загального капіталу; аналіз основного капіталу; аналіз оборотного капіталу; аналіз дебіторської заборгованості.

Аналіз джерел формування майна підприємства (пасивів балансу): аналіз джерел власних коштів; аналіз джерел позичкових коштів; аналіз кредиторської заборгованості.

ТЕМА 3. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ДОПОМОГОЮ ФІНАНСОВИХ КОЕФІЦІЄНТІВ

Аналіз відносних показників: коефіцієнта незалежності (автономії); коефіцієнта фінансової залежності (структури капіталу); стабільності структури оборотних коштів; коефіцієнта довгострокового залучення коштів; коефіцієнта маневрування власного капіталу; коефіцієнта нагромадження амортизації;

коефіцієнта реальної вартості основних засобів; коефіцієнта фінансового ризику (плече фінансового важеля).

Методика проведення поглибленого аналізу фінансово- господарського стану неплатоспроможних підприємств (аналіз фінансового стану та аналіз виробничо-господарської діяльності).

Умови прийняття рішення про визнання структури балансу задовільною (незадовільною), а підприємства – платоспроможним (неплатоспроможним).

Методи та моделі діагностики ймовірності банкрутства. Експертні методи. Економіко-математичні методи. Штучні інтелектуальні системи. Методи оцінки фінансового стану.

Дискримінантний аналіз: однофакторний та багатфакторний аналіз. Аналітична оцінка переваг та недоліків моделей ймовірності банкрутства підприємства.

Шляхи фінансового оздоровлення суб'єктів господарювання.

ТЕМА 4. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ І ЛІКВІДНОСТІ ЗА ДАНИМИ БАЛАНСУ

Економічний зміст фінансової стійкості підприємства: мета та завдання аналізу. Фінансова стійкість як відображення певного стану фінансових ресурсів, за якого підприємство, вільно маневруючи грошовими коштами, здатне шляхом ефективного їхнього використання забезпечити безперервний процес виробництва і реалізації продукції, а також зменшити витрати для його розширення та оновлення.

Види фінансової стійкості. Функції фінансової стійкості. Типи фінансової стійкості: абсолютна стійкість фінансового стану підприємства; нормальна стійкість фінансового стану; нестійкий (передкризовий) фінансовий стан; кризова фінансова стійкість (підприємство на межі банкрутства).

Економічний зміст ліквідності та платоспроможності підприємства: мета та завдання аналізу. Класифікація активів підприємства залежно від ступеня ліквідності: найбільш ліквідні активи (А1), їхній зміст і аналіз; активи, що швидко реалізуються (А2), їхній зміст і аналіз; активи, що повільно реалізуються (А3), їхній зміст і аналіз; активи, що важко реалізуються (А4), їхній склад і зміст. Групування пасиву балансу за ступенем зростання термінів погашення зобов'язань: найбільш строкові зобов'язання (П1), їхній склад і аналіз; короткострокові пасиви (П2), їхній зміст і аналіз; довгострокові пасиви (П3), їхній склад і зміст; постійні пасиви (П4), їхній склад і зміст.

Аналіз ліквідності балансу як можливості підприємства обернути свої активи в наявні кошти і погасити свої платіжні зобов'язання; як ступеня покриття зобов'язань підприємства його активами, термін перетворення яких у гроші відповідає терміну погашення зобов'язань.

Аналіз показників ліквідності. Методика розрахунку та аналіз коефіцієнта абсолютної ліквідності. Методика розрахунку та критичне значення коефіцієнта проміжної (швидкої) ліквідності. Методика розрахунку та критичне значення загального коефіцієнта ліквідності (коефіцієнта покриття). Методика аналізу поточної та перспективної платоспроможності.

Порядок складання балансу платоспроможності і його вплив на характеристику фінансового стану.

ТЕМА 5. АНАЛІЗ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Економічний зміст грошового потоку підприємства: мета та завдання аналізу. Роль аналізу грошових потоків при визначенні можливостей внутрішнього фінансування. Зв'язок наявності грошових коштів з прибутком і рухом оборотного капіталу. Попередній, послідовний (ретроспективний) і перспективний (прогнозний) аналізи грошових потоків.

Аналіз руху грошових коштів прямим методом. Основні канали надходження грошових коштів і платежів за видами діяльності підприємства (операційна, інвестиційна, фінансова); джерела інформації при використанні прямого методу.

Аналіз руху грошових коштів непрямим методом. Сутність і особливості методики аналізу грошових потоків непрямим методом.

Аналіз грошових потоків із застосуванням системи коефіцієнтів. Методика розрахунку необхідної фінансової потреби.

Стратегія управління грошовими потоками, методи їх оцінки.

ТЕМА 6. ДІАГНОСТИКА ВІРОГІДНОСТІ БАНКРУТСТВА СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Економічний зміст понять ділової та ринкової активності підприємства: мета та завдання аналізу.

Сутність ділової активності підприємства та показники, що її характеризують (коефіцієнти загальної оборотності капіталу, оборотності мобільних активів, оборотності матеріальних оборотних активів, оборотності готової продукції, оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості; середній термін обороту дебіторської та кредиторської заборгованості, фондвіддача основних засобів та інших необоротних активів; коефіцієнт оборотності власного капіталу тощо).

Послідовність аналізу основних показників ділової активності підприємства. Вплив оборотності активів на показники ефективності діяльності підприємства. Сутність ринкової активності підприємства та показники, що її характеризують. Методика розрахунку показників ринкової активності та їх аналіз. Оцінка тривалості фінансового циклу підприємства.

«Планування діяльності підприємства»:

ТЕМА 1. СУТНІСТЬ І ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Системна характеристика підприємства. Поняття теорії систем. Підприємство як система. Підсистеми підприємства. Система потенціалів і процесів. Система цілей підприємства. Вищі цілі і рамочні умови. Управління підприємством. Поняття управління. Управління як процес. Підприємство як об'єкт планування.

Планування, як фаза процесу управління. Планування. Інтеграція. Координація. Регулювання. Контроль. Планування і контроль, як контур регулювання. Планово-контрольні розрахунки. Планово-контрольні розрахунки при різних гіпотезах. Різні способи завдання цілі. Цілі підприємства та їх характеристики. Цілепостановка при визначеності. Цілепостановка при невизначеності.

ТЕМА 2. СИСТЕМА ПЛАНІВ ПІДПРИЄМСТВА

Поняття системи планування. Характерні ознаки системи планування. Ефективність планування. Цілі, потенціал, проекти процесів, як об'єкти планування. Характеристика окремих підсистем планування. Генеральне цільове планування. Стратегічне планування. Оперативне планування. Загально-фірмове планування результатів і фінансове планування.

Вартісні показники виробничого та фінансового обліку, як основа планово-контрольних розрахунків. Структура вартісних показників. Надходження, виплати та ліквідність. Приходи і витрати. Виручка і витрати. Прибутки і витрати. Показники управлінського і фінансового обліку. Взаємозв'язок між цільовими показниками. Принципова схема планування і контролю. Основні цілі системи планування і контролю.

ТЕМА 3. МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЛАНУВАННЯ

Цілі і завдання планування збуту. Дослідження кон'юнктури ринку. Аналіз продажу за попередній період. Сегментація ринку. Вибір цільового ринку. Визначення ємності ринку. Прогнозування розвитку ринку. Планування асортименту. Оцінка конкурентоспроможності товару. Планування ціни. Технологія планування ціни. Прогноз обсягу збуту.

ТЕМА 4. ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ

Структура та показники виробничої програми. Планування виробничої програми. Альтернативні плани випуску продукції. Обмеження по збуту. Обмеження за потужністю. Обмеження за постачанням. Вибір плану випуску продукції. Планування виробництва продукції за відсутності "вузького місця". Планування виробництва продукції за наявності одного "вузького місця". Планування виробництва продукції за наявності декількох "вузьких місць". Вибір плану виробництва продукції, якому піддають перевагу.

ТЕМА 5. ОПЕРАТИВНО-КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ

Сутність і задачі календарного планування. Розподіл обсягу випуску продукції за календарним часом. Розподіл обсягу випуску продукції за підрозділами та робочими місцями. Склад і зміст оперативних планів.

ТЕМА 6. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Цілі, задачі і зміст планування потреби в матеріально-технічних та оперативних витратах. Визначення потреби в матеріально-технічних ресурсах для виробництва продукції. Вивчення ринку сировини та матеріалів. Планування закупівлі. Планування запасів.

ТЕМА 7. ВИРОБНИЧА ПОТУЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Поняття виробничої потужності підприємства. Виробничі обмеження. Проектна потужність. Діюча потужність. Перспективна потужність. Вхідна потужність. Вихідна потужність. Середньорічна потужність. Визначення та розрахунок виробничої потужності. Виробничий потенціал підприємства.

ТЕМА 8. ПЕРСОНАЛ І ОПЛАТА ПРАЦІ

Зміст і задачі планування потреби в персоналі. Планування продуктивності праці. Розрахунок балансу робочого часу. Розрахунок потреби в персоналі. Планування коштів на оплату праці. Норми та нормативи. Планування фонду оплати праці.

ТЕМА 9. ВИРОБНИЧА ІНФРАСТРУКТУРА

Склад і зміст інфраструктури підприємства. Планування діяльності ремонтного господарства. Планування інструментального господарства. Планування енергетичного господарства.

Планування роботи внутрізаводського транспорту. Планування збутової діяльності. Планування постачальницької діяльності. Планування виробничих і невиробничих накладних витрат.

ТЕМА 10. ВИТРАТИ ВИРОБНИЦТВА

Цілі, задачі та зміст планування витрат. Прямі витрати на матеріали. Прямі витрати на оплату праці. Склад витрат, що включаються в собівартість продукції, робіт, послуг. Планування собівартості продукції. Планова калькуляція. Кошторис витрат. Бюджетування. Собівартість товарної, виробничої і реалізованої продукції. План витрат і виручки. План доходів і витрат.

ТЕМА 11. ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ

Цілі, задачі і зміст фінансового планування. Планування грошових потоків. Компоненти планових фінансових розрахунків. Планування інвестицій і дезінвестицій. Планування зовнішнього фінансування та дефінансування. Планування консолідованого касового кошторису. Балансове планування.

ТЕМА 12. ОНОВЛЕННЯ ПРОДУКЦІЇ

Цілі та задачі планування оновлення продукції. Маркетингові концепції. Стратегічні концепції. Альтернативи в продуктивній програмі. Старі та нові продукти. Оцінка ринкової, технологічної та екологічної привабливості продукту. Життєвий цикл продукту та вибір стратегії.

ТЕМА 13. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНІЧНИЙ РОЗВИТОК

Цілі, задачі і зміст організаційно-технічного розвитку підприємства. Сутність і структура стратегічного планування. Особливості стратегічного планування. Типи та елементи стратегії. Планування інноваційної та інвестиційної діяльності. Внутрішні та зовнішні зміни потенціалу підприємства.

ТЕМА 14. БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ

Мета і задачі розробки бізнес-планів. Структура бізнес-плану. Зміст бізнес-плану. Розділи бізнес-плану.

2. ПРИКЛАД ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНОГО ЕКЗАМЕНУ З НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН «Економіка підприємства», «Економічний аналіз», «Планування діяльності підприємства» у 2021-2022 н.р.

Білет № 4

I. Теоретична частина (*питання для перевірки отриманих знань*)

Надайте письмові відповіді на наступні запитання:

1. Визначення чисельності працівників управління, спеціалістів і службовців для підприємств різних розмірів, сфер діяльності та форм власності.
2. Оцінка окремих інвестиційних об'єктів за допомогою дерева прийняття рішень.
3. Забезпечення підприємства матеріальними ресурсами та їх використання

II. Практична частина (*завдання для виявлення рівня сформованості умінь та практичних навичок професійної діяльності*)

Письмове завдання: (*зміст завдання*)

За річним планом основна продукція підприємства для реалізації становитиме 950 тис. грн., виробництво напівфабрикатів – 62 тис. грн., із них у власному виробництві буде використано напівфабрикатів на суму 38 тис. грн. Також заплановані послуги промислового характеру стороннім організаціям на 47 тис. грн. Капітальне будівництво для непромислових господарств свого підприємства заплановано у розмірі 13 тис. грн.

Інструменти, які будуть виготовлені на підприємстві і зараховані до основних засобів, становитимуть 21 тис. грн. Залишки незавершеного виробництва на початок року – 48 тис. грн., а на кінець року – 32 тис. грн.

Визначити обсяг товарної і валової продукції.

Білети обговорено та схвалено на засіданні кафедри аналітичної економіки та менеджменту, протокол № 6 від 26.11.2021 р.

**Керівник кафедри аналітичної
економіки та менеджменту**

Наталя ВЕРХОГЛЯДОВА

3. СКЛАДАННЯ КОМПЛЕКСНОГО ЕКЗАМЕНУ У ДИСТАНЦІЙНОМУ РЕЖИМІ

Для складання комплексного екзамену у дистанційному режимі підготовлені три варіанти тестових завдань по 50 тестів з трьох дисциплін у кожному.

Головна мета тестових завдань – встановлення дійсного рівня знань здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, який за обсягом, якістю і глибиною є достатнім для подальшого поглибленого вивчення менеджменту, а також для формування вмінь та навичок щодо правильного та якісного застосування в управлінській діяльності.

При підготовці тестових завдань були використанні підручники, навчальні посібники з дисциплін та методичні розробки викладачів кафедри аналітичної економіки та менеджменту.

Відповідно до Програми комплексного екзамену розроблені три варіанти тестових завдань, кожний з яких містить 50 тестів по дисциплінам, винесеним на екзамен. Розроблені варіанти мають однаковий ступінь складності, що дає можливість об'єктивно оцінити знання здобувачів з кожної дисципліни.

Тестове завдання містить 4 варіанти відповідей, правильною з яких є лише одна. Здобувач, відповідаючи на поставлене в тестовому завданні питання, повинен обрати лише один із запропонованих варіантів відповідей.

На виконання варіанту тестового завдання надається 2 години.

Підготовка до комплексного екзамену передбачає ознайомлення здобувачів вищої освіти з методичними рекомендаціями щодо його проведення, повторення лекційного матеріалу навчальних дисциплін, матеріалу для підготовки до семінарських та практичних занять, опрацювання основної та додаткової літератури з усіх тем дисциплін.

Напередодні проведення комплексного екзамену проводиться консультація, метою якої є надання здобувачам допомоги у висвітленні найбільш складних питань; до уваги також пропонується аналіз найбільш поширених помилок, що можуть виникати в ході складання комплексного екзамену.

У процесі проведення комплексного екзамену здобувачі можуть використовувати такі засоби:

1) білет або варіант тестового завдання, що включають індивідуальні завдання, розроблені кафедрою відповідно до програм навчальних дисциплін, включених до комплексного екзамену;

2) спеціальні аркуші з печаткою факультету, що видаються комісією для формулювання здобувачами вищої освіти відповідей на письмові питання;

3) програма комплексного екзамену, якою здобувачі можуть користуватися під час атестації.

Виконання здобувачами вищої освіти завдань під час комплексного екзамену носить індивідуальний характер. Забороняється використання будь-яких не передбачених програмою засобів та джерел інформації.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Результати виконання здобувачем варіанту тестових завдань оцінюються за 100-бальною шкалою. При цьому правильна відповідь на 1 тестове завдання оцінюється у 2 бали.

Загальна кількість балів, отриманих абітурієнтом обраховується за формулою:

$$Б = К \times 2$$

де Б – загальний бал, К – кількість правильних відповідей

Таблиця 1. Критерії оцінювання комплексного екзамену

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою	За шкалою ECTS	Пояснення
90–100	Відмінно	A	Теоретичний зміст навчальних дисциплін засвоєний у повному обсязі
83–89	Добре	B	Теоретичний зміст навчальних дисциплін засвоєний у повному обсязі, під час відповіді допущені незначна кількість несуттєвих помилок
75–82		C	Теоретичний зміст навчальних дисциплін переважно засвоєний; в основному матеріал викладений правильно з певною кількістю значних помилок
68–74	Задовільно	D	Теоретичний зміст навчальних дисциплін засвоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру у розумінні курсу
60–67		E	Теоретичний зміст навчальних дисциплін засвоєний частково, але задовольняє мінімальному обсягу знань
35–59	Незадовільно	FX	Теоретичний зміст навчальних дисциплін засвоєний частково з істотними прогалинами
1–34		F	Теоретичний зміст навчальних дисциплін не засвоєний

При оцінюванні екзамену підсумкова оцінка виставляється за 100-бальною шкалою, як середнє арифметичне балів, отриманих за кожне завдання (питання) комплексного екзамену, яка потім переводиться у національну оцінку за п'ятибальною шкалою та шкалу ECTS.

5. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

Перелік теоретичних питань з дисципліни «Економіка підприємства»

1. Підприємство як суб'єкт господарювання, його місце в системі ринкових відносин.

2. Організаційно-економічні умови функціонування підприємств.
3. Зовнішнє середовище функціонування підприємства, його характеристика.
4. Види підприємства та їх класифікація. Економічні особливості різних видів підприємств. Об'єднання підприємств.
5. Напрями та види діяльності підприємства, права в питаннях планування та розвитку, залучення та використання ресурсів, розпорядження прибутком.
6. Визначення оборотних фондів та оборотних засобів виробництва.
7. Виробничі запаси, незавершене виробництво, витрати майбутніх періодів.
8. Методи обрахунку оборотних засобів.
9. Фонд часу роботи обладнання та методика його визначення.
10. Системи і методи визначення потужності підприємства.
11. Специфіка розрахунку виробничої потужності у різних галузях економіки.
12. Фактори, що впливають на ефективність використання виробничої потужності. їх класифікація і характеристика.
13. Поняття персоналу в контексті економічних понять трудових ресурсів, кадрів, трудового потенціалу та ін.
14. Поділ персоналу за професіями і кваліфікацією.
15. Визначення чисельності працівників управління, спеціалістів і службовців для підприємств різних розмірів, сфер діяльності та форм власності.
16. Показники продуктивності, прибутку, рентабельності та собівартості продукції та порядок їх обчислення.
17. Поняття калькулювання продукції підприємства.
18. Методи планування поточних витрат підприємства.
19. Кошторис витрат виробництва: поняття, склад та методика складання.
20. Товарна політика підприємства.

Перелік практичних завдань з дисципліни «Економічна підприємства»

Завдання 1

На підставі показників діяльності підприємства, наведених у таблиці 1.1, визначте обсяг товарної, валової, реалізованої і чистої продукції.

Таблиця 1.1

Показники діяльності підприємства у плановому році

Номенклатура продукції	Обсяг продукції	Відпускна ціна, грн.
1. Деталь АМ – 16	11 000	119,50
2. Деталь АТ – 20	14 000	201,00
3. Агрегат А – 42	5 100	605,00

Вартість сировини і матеріалів замовника, що надійде в промислову переробку становитиме 15 тис. грн.

Передбачається виготовити напівфабрикати на суму 5 000 тис. грн, у тому числі для власного виробництва 4 600 тис. грн., решта для реалізації на сторону.

Витрати на доведення готової продукції до повної готовності становлять 5 тис. грн, витрати на капітальний ремонт обладнання – 80 тис. грн.

Допоміжний цех передбачає реалізувати продукції на 55 тис. грн.

Підприємство планує виготовити обладнання й інструмент для власних потреб і зарахувати їх до складу основних виробничих фондів, вартість яких складає 420 тис. грн.

Передбачається, що обсяг залишків незавершеного виробництва буде становити: на початок року 520 тис. грн, на кінець року – 550 тис. грн.

Залишки готової продукції на складі становитимуть: на початок року – 130 тис. грн., на кінець року – 140 тис. грн. Товари відвантажені, але неоплачені на початок року будуть дорівнювати 70 тис. грн, а на кінець року – 54 тис. грн.

Вартість матеріальних витрат на виробництво і сума амортизації має складати 55% товарної продукції.

Завдання 2

Річний обсяг товарної продукції підприємства становить 2 000 тис. грн. Залишки незавершеного виробництва на кінець року зросли на 120 тис. грн, залишки нереалізованої продукції теж зросли на 50 тис. грн. Визначте обсяг валової і реалізованої продукції.

Завдання 3

Річний обсяг товарної продукції підприємства становить 2 000 тис. грн. Залишки незавершеного виробництва на кінець року зменшилися на 150 тис. грн, залишки нереалізованої продукції теж зменшилися на 56 тис. грн. Визначте обсяг валової і товарної продукції.

Завдання 4

Валова продукція за звітний рік – 58400 тис. грн., а за планом передбачається збільшення на 8%. Залишки незавершеного виробництва на початок планового року – 230 тис. грн., а на кінець року – 244 тис. грн. Внутрішньозаводський оборот (ВЗО) передбачається за планом у розмірі 122 тис. грн.

Визначити товарну продукцію і валовий оборот (ВО) за планом.

Завдання 5

За річним планом основна продукція підприємства для реалізації становитиме 950 тис. грн., виробництво напівфабрикатів – 62 тис. грн., із них у власному виробництві буде використано напівфабрикатів на суму 38 тис. грн. Також заплановані послуги промислового характеру стороннім організаціям на 47 тис. грн. Капітальне будівництво для непромислових господарств свого підприємства заплановано у розмірі 13 тис. грн.

Інструменти, які будуть виготовлені на підприємстві і зараховані до основних засобів, становитимуть 21 тис. грн. Залишки незавершеного виробництва на початок року – 48 тис. грн., а на кінець року – 32 тис. грн.

Визначити обсяг товарної і валової продукції.

Завдання 6

Підприємство виготовляє два види продукції.

Річний випуск продукції в натуральних одиницях по виробу А – 810 шт., по виробу Б – 620 шт.

Гуртова ціна за виріб: А – 810 грн., Б – 950 грн.

Собівартість виробу: А – 640 грн., Б – 800 грн.

Вартість робіт промислового характеру, виконаних на сторону, становить 84 тис. грн. Вартість напівфабрикатів власного виробництва – 250 тис. грн., з них 60% спожито у власному виробництві.

Залишки незавершеного виробництва на початок року – 178 тис. грн., а на кінець року – 102 тис. грн.

Інструменти, які будуть виготовлені на підприємстві і зараховані до основних засобів, становитимуть 47 тис. грн.

Приріст готової продукції на складах за рік становить 361 тис. грн.

Величина матеріальних витрат становить 50% товарної продукції.

Вартість основних фондів підприємства становить 5 млн. грн., норма амортизації – 8% за рік.

Тривалість виробничого циклу 26 днів. Коефіцієнт наростання затрат 0,2. Кількість робочих днів у році – 250.

Внутрішньозаводський оборот передбачається за планом у розмірі 184 тис. грн.

Обчислити обсяг товарної, валової, реалізованої, чистої та умовно-чистої продукції підприємства, величину незавершеного виробництва та валового обороту.

Перелік теоретичних питань з дисципліни «Основи економічного аналізу»

1. Зміст, предмет економічного аналізу
2. Основні завдання економічного аналізу
3. Види економічного аналізу
4. Основні риси методики проведення економічного аналізу та системи показників, що використовуються в аналізі
5. Характеристика методів економічного аналізу
6. Джерела інформації для проведення економічного аналізу
7. Організація та етапи проведення аналізу
8. Резерви та фактори впливу на їх зміну
9. Резерви та фактори впливу на їх зміну
10. Обґрунтування виробничої програми підприємства
11. Аналіз обсягу виробництва продукції
12. Аналіз якості продукції
13. Аналіз ритмічності виробництва
14. Аналіз обсягу реалізації продукції (послуг).
15. Аналіз резервів виробництва і реалізації продукції

16. Основні завдання аналізу трудових ресурсів і забезпеченості ними підприємства

17. Аналіз використання робочого часу
18. Аналіз продуктивності праці
19. Аналіз продуктивності праці
20. Аналіз складу, структури і технічного стану основних фондів
21. Оцінка виробничих потужностей
22. Аналіз собівартості окремих виробів.
23. Забезпечення підприємства матеріальними ресурсами та їх використання
24. Аналіз витрат на виробництво продукції
25. Аналіз прямих та непрямих виробничих витрат

Перелік практичних завдань з дисципліни «Економічний аналіз» Завдання 1

На підставі наведених даних проаналізувати ефективність використання основних засобів підприємства

Таблиця – Вихідні дані

Показники	«0»	«1»	Абс.відхил.
1. Чиста виручка від реалізації продукції, тис. грн.	460,6	482,2	21,6
2. Середня вартість основних засобів, тис. грн.	55,2	56,7	1,5
3. Середньорічна вартість активної частини основних засобів, тис. грн.	39,7	41,8	2,1
4. Питома вага активної частини основних засобів у загальній їх вартості, коеф. (р. 3 ÷ р. 2)	0,719	0,737	0,018
5. Продуктивність праці, тис. грн.	35,431	34,443	-0,988
6. Фондовіддача основних засобів, грн. (р. 1 ÷ р.2)	8,344	8,504	0,16
7. Фондовіддача активної частини основних засобів, грн. (р. 1 ÷ р. 3)	11,605	11,539	-0,066

8. Фондоозброєність праці, тис. грн./чол. (р. 5 ÷ р. 6)	4,246	4,05	-0,196
9. Рентабельність підприємства, % до обороту	2,323	3,131	0,808
10. Рентабельність основних засобів, % (р. 9 × р.6)	19,383	26,626	7,243

Завдання 2

На підставі наведених даних проаналізувати причини зміни валового прибутку підприємства: Таблиця – Вихідні дані, (тис. грн.).

Показник	2020 рік	2021 рік	Абсолютне відхилення
Чистий дохід (виручка) від реалізації, ЧД	17858,5	15467,6	-2390,9
Валовий прибуток, ВП	3381,8	4647,0	+1265,2
Рівень валового прибутку, % до чистого доходу (р. 2 ÷ р. 1 × 100), РВП	18,9366	30,0434	+11,1068

Завдання 3

На підставі наведених даних визначити величину впливу окремих чинників на зміну витрат на гривню продукції.

Таблиця – Вихідні дані

Показники	Минулий період	Звітний обсяг реалізації продукції			Звітний період
		базові норми і базові ціни	в цінах базового періоду	фактичні ціни на матеріали і базові на продукцію	
Виручка від реалізації продукції, тис. грн	5812,9	5901,3	5901,3	5901,3	5925,4
Витрати операційної діяльності, тис. грн	5556,8	5598,4	5621,5	5605,4	5605,4
Витрати на 1 грн. продукції (ряд.2/ряд.1), грн.	0,956	0,946	0,953	0,950	0,946

Завдання 4

Підприємство проводить аналіз своєї діяльності. Вихідні аналітичні дані надані у табл .

Таблиця – Зміна доходів від реалізації продукції (послуг) за ряд років (тис. грн.)

Роки				
Перший (базисний)	Другий	Третій	Четвертий	П'ятий
935	980	1030	1080	1150

Необхідно обчислити і проаналізувати показники динаміки:

- ланцюгові і базисні абсолютні прирости досліджуваного показника;
- ланцюгові і базисні темпи зростання ;
- абсолютне значення одного відсотка приросту;
- темп приросту, %;
- середній темп зростання;
- середній рівень динамічного ряду.

На підставі показників дати оцінку зміні доходів від реалізації продукції (послуг) за аналізований період і проаналізувати ступінь виконання плану прогнозу. Результати аналізу подати у вигляді аналітичної таблиці і графіка динаміки аналізованого показника. Зробити висновки.

Завдання 5

Виконати факторний аналіз обсягу продукції (послуг) підприємства міського господарства за рахунок трудових факторів. Розрахувати абсолютний і відносний вплив на зміну цього показника таких чинників: середньої чисельності робітників і продуктивності праці одного робітника.

Таблиця - Вихідні дані

Порівняльні періоди	Обсяг продукції (послуг), (Q), тис. грн.	Середньооблікова чисельність робітників (Т), чол.
Базисний –0	3940	560
Звітний –1	4200	580

Перелік теоретичних питань з дисципліни «Планування діяльності підприємства»

1. Системна характеристика підприємства.
2. Управління підприємством.
3. Планування і контроль як фази процесу управління.
4. Планово-контрольні розрахунки як вираження кількісного планування і контролю.
5. Цілі підприємства і їхні характеристики.
6. Ознаки системи планування і контролю.
7. Стратегічне планування.
8. Оперативне планування.

9. Общефирменное планування результату і фінансове планування.
10. Структура вартісних показників.
11. Показники управлінського і фінансового обліку.
12. Основні цілі системи планування і контролю.
13. Етап постановки проблеми в бізнесі-плануванні.
14. Розробка альтернативних продуктових програм і потенціалу.
15. Оцінка окремих інвестиційних об'єктів за допомогою дерева прийняття рішень.
16. Планування продуктової програми.
17. Визначення кращої продуктової програми.
18. Планування збуту продукції.
19. Планування і контроль виплат і надходжень.
20. Фінансове планування і контроль.

Перелік практичних завдань з дисципліни «Планування діяльності підприємства»

Завдання 1

Постійні витрати (Н) 50000 грн

Змінні витрати на одиницю продукції (І) 10 грн

Ціна реалізації за одиницю продукції (Ц) 20 грн.

Можливі обсяги виробництва (Х) 7000 – 12000 од.

Поточний обсяг реалізації (V) 8000 од.

Потрібно:

1. Визначити обсяг випуску продукції задля досягнення точки беззбитковості.
2. Який прибуток отримусь підприємство за обсягом виробництва $V = 8000$ од.
3. Визначити зону безпеки за обсягом випуску $V = 8000$ од.
4. Побудувати графік беззбитковості.

Завдання 2

Постійні витрати на період (Н) 65000 грн

Змінні на одиницю продукції (І) 12 грн

Ціна реалізації за одиницю продукції (Ц) 20 грн.

Потрібно:

1. Визначити обсяг випуску продукції, за якого прибуток становитиме 50000 грн
2. Визначити у своїй зону безпеки.
3. Побудувати графік беззбитковості.

Завдання 3

Постійні витрати у період 40000 грн
 Змінні на одиницю продукції 14 грн
 Ціна реалізації за одиницю продукції 25 грн
 Обсяг реалізації 8000 од.

Потрібно:

1. Визначити прибуток зі збільшенням постійних витрат за 10000 грн і зменшення на 1 грн змінних витрат.
2. Визначити у своїй точку беззбитковості.
3. Визначити зону безпеки.

Завдання 4

Постійні витрати у період 40000 грн
 Змінні на одиницю продукції 18 грн
 Потрібно:

1. За якою ціною необхідно реалізовувати продукцію для отримання прибутку 40000 грн за обсягу виробництва $V = 8000$ од.
2. За якою ціною необхідно реалізовувати продукцію, якщо при цьому постійні витрати зменшуватимуться на 10000 грн.
3. Показати зміни на графіку беззбитковості.

Завдання 5

Фірма запланувала виробляти та реалізовувати стандартні вироби за ціною 10 грн.

План на наступні два місяці:

Місяць	Обсяг реалізації, од.	Прибуток, грн
Травень	30000	40000
Червень	35000	60000

Потрібно:

1. Визначити валовий прибуток на одиницю продукції
2. Визначити постійні витрати
3. Побудувати графік беззбитковості за валовим прибутком.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА З ДИСЦИПЛІН

«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Підручники:

1. Петрович Й.М., Кіт А.Ф., Семенів О.М. Економіка підприємства: Підручник /За загальною редакцією Й.М. Петровича. – Львів, «Новий світ-2000», 2004. – 680 с.
2. Економіка підприємства. Підручник. За заг. редакцією С.Ф. Покропивного. Вид. 2-ге перероблене і доповнене. К.: КНЕУ, 2000. – 528 с.
3. Економіка підприємства: підручник / За заг. та наук. ред. Г. О. Швиданенко; М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". - К. : КНЕУ, 2009. – 598 с.
4. Іванілов О.С. Економіка підприємства [Текст]: підручник / О.С. Іванілов. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 727 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Економіка підприємства. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни./ Г.О. Швиданенко, С.Ф. Покропивний, С.М. Клименко та ін. К.: КНЕУ, 2000 – 248 с.
2. Крайник О.П., Барвінська Є.С. Економіка підприємства: Навчальний посібник. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка» (Інформаційно-видавничий центр «Інтелект+», Інституту післядипломної освіти), «Інтелект-Захід», 2005. – 296 с.
3. Кузьмин В.М. Економіка підприємства: навчальний посібник [електронний ресурс]. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2012. – 195 с. – Режим доступу: <http://library.nung.edu.ua>
4. Васильков В.Г. Організація виробництва: Навч.посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 524 с.
5. Должанський І.З. Конкурентоспроможність підприємства: Навчальний посібник / Должанський, Т.О. Загорна. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.

Монографії та інші наукові видання:

1. Дерлоу Д. Ключові управлінські рішення. Технологія прийняття рішень: [пер. з англ.] / Дерлоу Д. – К.: Наукова думка, 2001. – 242 с.
2. Бойчик І.М. Економіка підприємства. Навч. посібник. – К.: Атіка, 2004. – 480 с.
3. Шегда А. В., Харченко Т. Б., Сагайдак Ю. А., Пашнюк Л. О. Економіка підприємства: збірник тестів і задач. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 240 с.
4. Миколенко І.Г. Особливості конкурентних стратегій розвитку підприємств України / О.В. Мандич, І.В. Наumenко, І.Г. Миколенко // Social and Economic Changes of contemporary society. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2017. – p. 124-130.

5. Стратегія підприємства у постіндустріальній економіці : монографія / [А.П. Наливайко, О.М. Гребешкова, Т.І. Решетняк та ін.]; за заг. ред. А.П. Наливайка, О.М. Гребешкової. – Київ: КНЕУ, 2017. – 418 с.

Інші джерела:

1. Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. Вернадського – www.biblvnad.org.ua.
2. Менеджмент. Бізнес. – www.management.com.ua.
3. Нормативна база (будь-які правові пошукові системи, включно системи, що розташовані на офіційних сайтах в мережі Інтернет відповідних органів).
4. Науково-технічна бібліотека. Читальня on-line. <http://library.tu.edu.te.ua>

Інтернет-ресурси:

1. Бойчик І.М Економіка підприємства: підручник. / І.М.Бойчик. – К.: Кондор - Видавництво, 2016. – 378 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/12571/1/%D0%95%D0%9F-%D0%9F%D0%86%D0%94%D0%A0%D0%A3%D0%A7%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D1%84%D0%B0%D0%B9%D0%BB.pdf>
2. Економіка підприємства: навч. посіб. / за заг. ред. Л. С. Шевченко. – Х.: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2011. – 208 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2011/0019.pdf
3. Економіка підприємства: навч. посіб. / [Шелегеда Б.Г., Берсуцький А.Я., Касьянова Н.В., Кравцова Л.В., Солоха Д.В. та ін.]; за ред. Б.Г. Шелегеди. – Донецьк: ДонУЕП, 2010. – 685 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://dl.khadi.kharkov.ua/pluginfile.php/42598/mod_resource/content/1/3%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BC%20%D0%BD%D0%B5%D0%B8%D0%B7%20shelegeda_b_g_ta_in_ekonomika_pidpriemstva.pdf
4. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. С. Іванілов – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 728 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://shron1.chtyvo.org.ua/Ivanilov_Oleksandr/Ekonomika_pidpryemstva.pdf

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА З ДИСЦИПЛІНИ «Основи економічного аналізу»

Підручники:

1. Фінансовий аналіз : підручник для ВНЗ / Ю.С. Цал-Цалко. – К.: Центр учб. літ., 2016. – 566 с.

Навчальні посібники:

1. Фінансовий аналіз : навч. посібник / І. О. Школьник [та ін.] ; за заг. ред. І. О. Школьник ; Держ. вищ. навч. закл. "Укр. акад. банків. справи Нац. банку України", каф. фінансів. – К. : Центр учб. літ., 2016. – 368 с.

2. Аніловська Г. Я. Фінансовий аналіз : навч. посіб. Львів: ЛьвДУВС, 2016 – 404 с.
3. Приймак В.І. Математичні методи економічного аналізу : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2019 – 296 с.
4. Організація і методика економічного аналізу : навч. посіб. Т. Д. Косова [та ін.]. Київ : Центр учбової літератури, 2018 – 528 с.
5. Фінансовий аналіз: теорія та практика : навч. посібник для ВНЗ / О. Я. Базилінська. – 2-ге вид. – К. : Центр учб. літ., 2016. – 328 с.
6. Фінансовий аналіз : навч. посібник / П. В. Захарченко, М. П. Гриценко. – Бердянськ : [Вид. буд. ММД], 2018. – 224 с.
7. Фінансовий аналіз підприємства: методика та практика : навчальний посібник / Н. В. Трусова, М. А. Терещенко / М-во освіти і науки України, Тарв. держ. агротехнолог. ун-т. – Мелітополь : Вид. буд. ММД, 2019. – 274 с.
8. Економічний аналіз : навч. посібник для внз / О. С. Воронко, Н. П. Штепа. – Львів : Новий Світ. 2016. – 280 с.
9. Мікроекономічний аналіз : навч. посібник / Н. Б. Малахова / М-во освіти і науки України. – Львів : Магнолія 2016. – 240 с.
10. Економічний аналіз діяльності підприємств агропромислового комплексу : навч. посібник для внз / О. М. Царенко. – 2-ге вид., перероб. – Суми : Університет. книга, 2015. – 240 с.
11. Економічний аналіз : навч. посібник для внз / С. С. Черниш / М-во освіти і науки України, Тернопіл. нац. економ. ун-т. Центр учб. літ.– К. : 2016. – 312 с.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.mof.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua.
4. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nssmf.gov.ua.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА З ДИСЦИПЛІН «ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА»

Підручники:

1. Петрович Й.М., Кіт А.Ф., Семенів О.М. Економіка підприємства: Підручник /За загальною редакцією Й.М. Петровича. – Львів, «Новий світ-2000», 2004. – 680 с.
2. Орлов О.О. Планування діяльності промислового підприємства. – Підручник. – К.: Скарби, 2002.
3. Покропивний С.Ф., Колот В.М. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 1997.
4. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства. – Навч. посіб. – К.: Каравела, 2003.
5. Тянь Р.Б., Ткаченко В.А. Планирование и контроль деятельности предприятия. – Днепропетровск: Наука и образование.
6. Тянь Р.Б., Холод Б.И., Ткаченко В.А. Управление проектами. – Днепропетровск: Наука и образование, 2002.
7. Економіка підприємства: підручник / За заг. та наук. ред. Г. О. Швиданенко; М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". - К. : КНЕУ, 2009. – 598 с.
8. Іванілов О.С. Економіка підприємства [Текст]: підручник / О.С. Іванілов. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 727 с.
9. Экономика предприятия / В.Я. Хрипач, Г.З. Сума, Г.К.Онопrienко; Под ред. В.Я. Хрипача. – Минск: Экономпресс, 2000, 464с..
10. Економіка підприємства /За заг. ред. В.А. Ткаченко. – Дніпропетровськ: Видавництво ДУЕП, 2002, 288с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Економіка підприємства. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни./ Г.О. Швиданенко, С.Ф. Покропивний, С.М. Клименко та ін. К.: КНЕУ, 2000 – 248 с.
2. Крайник О.П., Барвінська Є.С. Економіка підприємства: Навчальний посібник. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка» (Інформаційно-видавничий центр «Інтелект+», Інституту післядипломної освіти), «Інтелект-Захід», 2005. – 296 с.
3. Кузьмин В.М. Економіка підприємства: навчальний посібник [електронний ресурс]. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2012. – 195 с. – Режим доступу: <http://library.nung.edu.ua>
4. Васильков В.Г. Організація виробництва: Навч.посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 524 с.

5. Должанський І.З. Конкурентоспроможність підприємства: Навчальний посібник / Должанський, Т.О. Загорна. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.

Монографії та інші наукові видання:

1. Дерлоу Д. Ключові управлінські рішення. Технологія прийняття рішень: [пер. з англ.] / Дерлоу Д. – К.: Наукова думка, 2001. – 242 с.
2. Бойчик І.М. Економіка підприємства. Навч. посібник. – К.: Атіка, 2004. – 480 с.
3. Шегда А. В., Харченко Т. Б., Сагайдак Ю. А., Пашнюк Л. О. Економіка підприємства: збірник тестів і задач. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 240 с.
4. Миколенко І.Г. Особливості конкурентних стратегій розвитку підприємств України / О.В. Мандич, І.В. Науменко, І.Г. Миколенко // Social and Economic Changes of contemporary society. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2017. – р. 124-130.
5. Стратегія підприємства у постіндустріальній економіці : монографія / [А.П. Наливайко, О.М. Гребешкова, Т.І. Решетняк та ін.]; за заг. ред. А.П. Наливайка, О.М. Гребешкової. – Київ: КНЕУ, 2017. – 418 с.

Інші джерела:

1. Офіційний сайт Національної бібліотеки ім. Вернадського – www.biblvnad.org.ua.
2. Менеджмент. Бізнес. – www.management.com.ua.
3. Нормативна база (будь-які правові пошукові системи, включно системи, що розташовані на офіційних сайтах в мережі Інтернет відповідних органів).
4. Науково-технічна бібліотека. Читальня on-line. <http://library.tu.edu.te.ua>

Інтернет-ресурси:

1. Бойчик І.М Економіка підприємства: підручник. / І.М.Бойчик. – К.: Кондор - Видавництво, 2016. – 378 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/12571/1/%D0%95%D0%9F-%D0%9F%D0%86%D0%94%D0%A0%D0%A3%D0%A7%D0%9D%D0%98%D0%9A%201%20%D1%84%D0%B0%D0%B9%D0%BB.pdf>
2. Економіка підприємства: навч. посіб. / за заг. ред. Л. С. Шевченко. – Х.: Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2011. – 208 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2011/0019.pdf
3. Економіка підприємства: навч. посіб. / [Шелегеда Б.Г., Берсуцький А.Я., Касьянова Н.В., Кравцова Л.В., Солоха Д.В. та ін.]; за ред. Б.Г. Шелегеди. – Донецьк: ДонУЕП, 2010. – 685 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://dl.khadi.kharkov.ua/pluginfile.php/42598/mod_resource/content/1/3%20%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%BC%20%D0%BD%D0%B5%D0%B8%D0%B7%201shelegeda_b_g_ta_in_ekonomika_pidpriiemstva.pdf
4. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. С. Іванілов – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 728 с. [Електронний ресурс].

Режим

доступу:

http://shron1.chtyvo.org.ua/Ivanilov_Oleksandr/Ekonomika_pidpryemstva.pdf

7. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО СКЛАДАННЯ КОМПЛЕКСНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Атестація осіб, які здобувають освітній ступінь бакалавра чи магістра здійснюється екзаменаційною комісією (далі – ЕК).

2. Завданнями ЕК є:

- комплексна перевірка науково-теоретичної та практичної підготовки випускників з метою встановлення відповідності засвоєних ЗВО рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти та/або освітній програмі зі спеціальності;

- прийняття рішення щодо присвоєння випускникам відповідної кваліфікації, видачі дипломів (дипломів з відзнакою) державного зразка про здобуття освіти за відповідним освітнім ступенем або відмови у їх видачі (з необхідною аргументацією);

- внесення пропозицій щодо вдосконалення освітнього процесу і підвищення якості підготовки фахівців в університеті.

3. Університет на підставі рішення ЕК присуджує особі, яка успішно виконала освітню програму на певному рівні вищої освіти, відповідний ступінь вищої освіти та присвоює відповідну кваліфікацію.

4. Форма проведення атестаційного екзамену (усно, письмово, комбіновано), порядок організації захисту кваліфікаційних робіт, а також критерії оцінювання визначаються випусковою кафедрою. У виняткових випадках за наявності непереборних обставин атестація може здійснюватися за допомогою технологій дистанційного навчання в синхронному та/або асинхронному режимі.

1. Проведення атестації (за очною формою) відбувається за умови присутності більше ніж половини складу ЕК.

2. Програма атестаційного екзамену визначається загальними та фаховими компетентностями випускників, які підлягають оцінюванню відповідно до освітньої (освітньо-професійної або освітньо-наукової) програми підготовки фахівця за спеціальністю (напрямом).

3. Програма атестаційного екзамену з певної навчальної дисципліни розробляється відповідною кафедрою, схвалюється науково-методичною радою університету та затверджуються проректором університету за напрямом не пізніше ніж за три місяці до проведення атестації.

4. ЗВО забезпечуються програмою атестаційного екзамену (комплексного атестаційного екзамену) не пізніше ніж за два місяці до проведення атестації. Програми атестаційних екзаменів оприлюднюються на сайті університету.

5. ЗВО, які виконали усі вимоги освітньої програми та навчальний план зі спеціальності, допускаються до атестації наказом ректора.

6. У випадку, якщо стандартом та/або освітньою програмою зі спеціальності передбачені декілька форм атестації, захисту кваліфікаційної роботи передуватиме атестаційний екзамен.